

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Ola Åkesson
Brottsförebyggande strateg
08-578 29 477
ola.akesson@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2018-11-12

1 (14)

Diarienummer

2017/KS 0047 80

Kommunledningsutskottet

Ordförandeuppdrag- Tryggt att ta sig fram i Tyresö

Förslag till beslut till kommunstyrelsen

1. Åtterrapporeringen av uppdraget Tryggt att ta sig fram i Tyresö noteras.
2. Trygghets- och säkerhetshöjande åtgärder beaktas i Tekniska kontorets verksamhetsplanering.

Kommunstyrelseförvaltningen

Bo Renman
Kommundirektör

Britt-Marie Lundberg Björk
Chef Medborgarfokus

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen gav kommundirektören i uppdrag att inleda en trygghetsinventering av Tyresös gång- och cykelvägnät, att vidta trygghetsskapande åtgärder utifrån resultatet av inventeringen.

Kommunstyrelseförvaltningen har utrett frågan och återrapporterar ärendet.

Förvaltningen föreslår att ett flertal åtgärder vidtas för öka tryggheten på gång- och cykelbanor, inklusive tunnlar och broar.

Sådana åtgärder kan genomföras både i den normala driften men kräver också investeringar.

Bakgrund

Till att börja med i detta uppdrag måste det förklaras vad trygghetsbegreppet egentligen innebär. Om man jämför med begreppet säkerhet kan det konstateras att de båda begreppen skiljer sig åt. Till att börja med förklaras begreppet säkerhet av individens faktiska risk att utsättas för brott och ordningsstörningar medan trygghetsbegreppet kan förklaras av individens upplevelse, känsla av säkerheten på en viss plats.

Så med andra ord, är trygghetskänslan en subjektiv känsla som kan variera stort mellan olika människor.

Vidare kan trygghetsbegreppet förklaras av det fysiska rummets utformning, god förvaltning och skötsel, orienterbarhet och överblickbarhet. Hög social kontroll spelar givetvis in. Bra information till allmänheten spelar in. Ju fler frågetecken som finns på en plats, ju mer ökar känslan av otrygghet. T.ex. kan detta handla om att tydlig skyltning på vägar, gång- och cykelvägar, informationstavlor som t.ex. visar busstider i realtid. I detta uppdrag har det tagits hänsyn till de vanligaste otrygghetsfaktorena.

Otryggheten ökar i länet som helhet. Detta visar sig bland annat i Länsstyrelsens senaste trygghetsundersökning som presenterades hösten 2017.

Trygghetsundersökningen skickades ut till 18000 personer i Stockholms län, till personer i åldern 18-85 år.

En kort sammanfattning är att de flesta är väldigt nöjda med sitt liv men att den allmänna otryggheten ökar. Den upplevda otryggheten ökar för så väl i egna bostadsområdet, på gator och torg och i kollektivtrafiken.

Det är främst kvinnor och unga som upplever otrygghet i olika sammanhang.

Tvärt i mot är det flest män som utsätts för brott i det offentliga rummet.

För att ge några exempel på faktiska siffror ifrån trygghetsundersökningen kan nämnas följande frågeställningar:

De personer som under de senaste 12 månaderna upplevt rädsla och otrygghet i sitt eget bostadsområde dagtid. För Stockholms län som helhet svarar 17 procent att de någon gång känt sig otrygga, för Tyresös del svarar 13 procent att de känt sig otrygga. På samma fråga, men istället upplevd otrygghet kvällstid, svarar 41 procent av Stockholms läns invånare att de känt sig otrygga medan 32 procent av Tyresö invånarna känt sig otrygga.

På en liknande fråga, istället upplevd otrygghet på gator och torg, svarar 46 procent av länsinvånarna att de känt sig otrygga och för Tyresö invånarna svarar 41 procent att de känt sig otrygga på gator och torg under de senaste 12 månaderna.

Denna upplevda otrygghet påverkar människor på olika sätt. Exempelvis påverkar otryggheten människors resvanor i kollektivtrafiken, men det påverkar även människors olika fritidsaktiviteter. En otrygghet och en rädsla att utsättas för brott kan leda till att människor ändrar eller avstår olika aktiviteter som t.ex. avstå kvällspromenader, vara ute kvällstid eller ta omvägar till och från hemmet.

Allt fler personer i länet tror på en ytterligare ökad otrygghet i framtiden. Även detta kan konstateras i trygghetsundersökningen.

Den upplevda otryggheten speglar inte alltid den verkliga brottsutvecklingen.

Om man ser på brottsligheten i Tyresö har den i stort legat konstant de senaste åren, sett till anmälda brott. Om man ser till invånarantalet i Tyresö sker här dock något fler brott sett till antalet invånare, än om man jämför med grannkommunen Nacka, men färre än andra grannkommunen Haninge.

Så vad har den allmänna otryggheten att göra med uppdraget ”Tryggt att ta sig fram i Tyresö”. Som man redan konstaterat påverkar den allmänna otryggheten

även människors beteende när det gäller att vistas i det offentliga rummet på gång- och cykelvägar, torg m.m.

För att leva upp till Tyresös framtida vision där människor i kommunen ska känna trygghet hela livet, känna delaktighet och leva i balans med miljön och en god hälsa är gång- och cykelvägnätet en väldigt viktig del som påverkar många människor.

Tyresö ska främja cykelåkande och gång, både ur miljöaspekten och för att främja välmående och förebygga ohälsa.

Det har redan genomförts investeringar och diverse åtgärder när det gäller att förbättra gång- och cykelvägnätet i Tyresö. Dessa förbättringar har genomförts ur trafiksäkerhetssynpunkt, trygghetsaspekt men även för att öka funktionaliteten och smidigheten. Dessa förbättringar har handlat om att öka kvalitén på vägar, förbättrad belysning, förtätning av belysning och röjning av buskage i närheten till vägar.

Något som påverkar den allmänna otrygghetskänslan och även känslan av otrygghet på gång- och cykelvägar är skadegörelse och nedskräpning i det offentliga rummet. Oftast rör det sig om skadegörelsebrott, klotter som sker i närhet till gång- och cykelvägarna, i de flesta fall i närheten till tunnlrar. Det handlar även om det ”vanliga” skräpet som skapar otrygghet. Ju skräpigare det är på en plats, ju mer skräp slängs det. Skräp på marken leder alltså till ännu mer skräp. Människor upplever ett ostädat område som mer otryggt då man lätt får känslan av att ingen tar ansvar för området och att ”här är det ingen som bryr sig”. Ett område som förfaller och ett område som fylls med skräp, där ingen tar ansvar kan beskrivas genom den kriminologiska teorin Broken windows. Därför är det oerhört viktigt att det offentliga rummet hålls rent och snyggt och där inget får vara trasigt längre än nödvändigt. För att förebygga skadegörelse och nedskräpning har det tidigare beslutats om riktlinjer i arbetet mot nedskräpning, klotter och annan skadegörelse. Kommunen arbetar kontinuerligt med att leva upp till de fastsatta riktlinjerna.

Riktlinjerna handlar bland annat om att det offentliga rummet ska vara välvårdat, städat och att klotter ska saneras inom 48 timmar. Det kan

konstateras att detta arbete fungerar, i de flesta fall och bidrar till en ökad trygghetskänsla på gång- och cykelvägar.

Ett område där kommunen har svårt att leva upp till saneringsregeln (sanering inom 48 timmar) är då det rör sig om Vattenfalls elanläggningar som klottrats ner. För dessa el-anläggningar ansvarar Vattenfall för och därför får, kan inte kommunens anlitate saneringsfirma sanera klottret på dessa anläggningar. Tyvärr brister Vattenfall många gånger när det gäller att sanera klottret på dessa anläggningar, vilket leder till ökad upprördhet hos våra kommunmedborgare och leder troligen till ännu mer klotter i kommunen runt våra gång- och cykelvägar. Trots att Vattenfall AB ingått avtalet ”handslaget” med kommunen och Tyresö bostäder menar man att man inte har möjlighet att sanera allt klotter på deras anläggningar. Men menar att man inte har resurser till detta.

Det utbyggda och förbättrade gång- och cykelvägnätet, har lett till att allt fler väljer cykeln istället för bilen och fler ser glädjen i att använda gång- och cykelbanor. Detta uppdrag har varit en del i det fortsatta förbättringsarbetet. Det kan konstateras att ju fler som vistas i det offentliga rummet, inklusive på gång- och cykelvägar, ju tryggare upplever människor att platsen eller platserna blir.

Då Tyresö har ett tydligt medborgarperspektiv med en uttalad lyhörddhet, har detta arbete bland annat handlat om att inhämta våra medborgares synpunkter och önskemål om förbättringar som berör gång och cykelvägnätet. Se vidare under nästa avsnitt.

Beskrivning av uppdragets metod

Uppdraget har delats in i tre delar. Följande delar har genomförts:

- Trygghetsinventering av gång- och cykelvägarna.
Denna inventering har skett dels internt, genom en trygghetscyklning i kommunen dagtid av brottsförebyggande strateg.
Ytterligare en ”trygghetscyklning” har genomförts kvällstid med ett antal tjänstemän ifrån kommunen samt kommunpolis och representant ifrån Tyresö bostäder.

Vid båda ”trygghetscyklarna” dokumenterades diverse synpunkter och brister, alternativt kunde det konstateras diverse åtgärder som kan genomföras för att öka tryggheten och säkerheten på gång- och cykelvägarna. Vid trygghetscyklarna användes en checklista som bedömningsmall.

Vid båda ”trygghetscyklarna” intervjuades personer längs vägen hur dem upplever tryggheten på och kring kommunens gång- och cykelvägar.

Trygghetsinventeringen har även tagit fasta på medborgarperspektivet genom att våra kommunmedborgare har fått möjlighet att lämna sina synpunkter om trygghetskänslan på gång- och cykelvägnätet. Detta har skett genom en webbenkät, med hjälp av ett kartverktyg. För att ta del av webbenkätens utformning och frågor, se bilaga kartenkät

- Del två har handlat om att sammanställa och analysera de platser som har fått dokumenterade synpunkter, brister eller de platser där det kan genomföras åtgärder för att öka tryggheten och säkerheten. Vissa brister som dokumenterats är av enklare karaktär t.ex. trasiga glödlampor eller ett buskage som behöver beskäras, medan andra är mer omfattande som kan tänkas kräva investeringar i t.ex. förtätning av belysningsstolpar eller att en omläggning av väg krävs. Många av de enklare bristerna har redan åtgärdats eller kommer att åtgärdas i den normala driften medan de andra mer kostsamma bristerna får behandlas vidare och prioriteras av tekniska kontoret.
- Del tre i detta uppdrag hör ihop med del två, här handlar det om framtagna förslag på trygghetsskapande åtgärder efter genomförda trygghetscyklarna. Resultatet från den externa webbenkäten presenteras som fyra stycken separata bilagor. Bilagorna visar områdena Lindalen och Hanviken, Trollbäcken, Tyresö centrum och Tyresövägen. Dessa bilagor visar våra kommunmedborgares synpunkter, genom att man fått markera platser på Tyresökartan som har brister av något slag ur trygghetshänseende, varför man valt att markera platserna, samt skriftliga kommentarer.

Nästa steg i detta uppdrag blir bedömning och prioritering av tekniska kontoret.

Uppdragets utförande

Trygghetscykling tillfälle nummer ett

Trygghetscykling genomfördes i mars månad, dagtid, ljus ute. Brottsförebyggande strateg medverkade ensam.

Syftet med cyklingen var att inventera gång- och cykelvägar ur ett trygghetsperspektiv/otrygghetsperspektiv.

Under ”trygghetscyklingen” intervjuades cirka 15 personer hur dem upplevde tryggheten på och kring kommunens gång- och cykelvägar. Ingen av de intervjuade sällskapen upplevde att de kände sig otrygga på kommunens gång- och cykelvägar.

För vidare synpunkter, se bilaga trygghetscykling.

Trygghetscykling tillfälle nummer två

Trygghetscykling genomfördes i april månad, kvällstid, mörker ute. Trygghetscyklingen genomfördes i samverkan mellan Tyresö kommun, Polisen (kommunpolisen) och Tyresö bostäder. Från Tyresö kommun medverkade brottsförebyggande strateg, chefer och arbetsledning ifrån tekniska kontoret.

Syftet med cyklingen var att inventera gång- och cykelvägar ur ett trygghetsperspektiv/otrygghetsperspektiv.

Under ”trygghetscyklingen” intervjuades ett antal personer hur dem upplevde tryggheten på och kring kommunens gång- och cykelvägar. Ingen av de intervjuade sällskapen upplevde att de kände sig otrygga på kommunens gång- och cykelvägar. En del synpunkter inkom på cykelvägars kvalité samt att man upplevde belysningen inte var tillräcklig på några ställen.

För vidare synpunkter se bilaga trygghetscykling.

Trygghetsinventering, kartenkät extern

Under två månader har Tyresös kommunmedborgare haft möjlighet att lämna sina synpunkter i en webbaserad kartenkät, som man nått via kommunens hemsida. Inventeringen har skett med hjälp av ett kartverktyg, där man kunnat markera, vilka platser man upplever som otrygga, eller har brister.

I kartverktyget har man kunnat välja mellan olika alternativ varför man upplever att en plats har brister eller känns otrygg. Det har även funnits möjlighet att skriva synpunkter i en fritext.

Länken till kartenkäten har legat på kommunens hemsida under två månader. Det har annonserat om enkäten, på kommunens hemsida, Facebook och i kommunbilagan. Även kontaktombuden i kommunens grannsamverkansområden har fått informationen om att webbenkäten genomförts.

Syftet med att använda sig av kartverktyget var att kunna identifiera platser (som har koppling till gång- och cykelvägnätet) som upplevs som otrygga av kommunmedborgare och för att ta reda på varför man upplever platserna som otrygga eller eventuellt har brister.

En förhoppning innan webbenkäten startades var att eventuellt kunna identifiera områden som skulle ha en större koncentration av markeringar på kartan. Detta för att eventuellt kunna prioritera dessa områden först, då flera personer markerat platsen som otrygg eller att platsen har brister.

Resultat och förslag på trygghetsskapande åtgärder

Efter att de två trygghetscyklingarna genomförts har de identifierade platserna och omständigheterna ur ett trygghetsperspektiv dokumenterats, se bilagan

”Trygghetscykling”. Efter trygghetscyklingarna kan man konstatera att den vanligaste synpunkten är att det är för mörkt på vissa platser och partier på gång- och cykelvägarna. Antingen finns det trasiga belysningsstolpar, belysningen är för svag, belysningsstolparna står för långt ifrån varandra eller så kan det antas saknas en belysningsstolpe på några platser. Det är helt enkelt för mörkt på vissa platser vilket kan tänkas öka otrygghetskänslan.

En annan vanlig synpunkt är på vägens kvalitet. Det rör sig bland annat om sprickor, håligheter och andra ojämnheter.

Andra synpunkter som framkommer är ur ett trafiksäkerhetsperspektiv. På vissa platser är risken för olyckor helt enkelt större av olika anledningar. Det kan bero på vägens dragning, vägens bredd, hinder längs vägen, konkurrens mellan bilar-gång- och cykeltrafikanter eller konkurrens mellan gående och cyklister. Det kan också handla om att vägens dåliga kvalitet kan leda till olyckor. Risken för olyckor kan också helt enkelt bero på den mänskliga faktorn, då trafikanter av olika slag bryter mot diverse trafikregler. Några exempel på att man bryter mot diverse trafikregler är att bilar framförs på gång- och cykelvägarna på flera ställen, att mopeder i hög fart framförs på gång- cykelvägarna runt om i kommunen eller att man helt enkelt struntar hastighetsbestämmelserna som råder runt om i kommunen.

Andra synpunkter som framkommer ifrån flera personer är bristen på papperskorgar och att det på vissa platser är skräpigt. Man menar att eftersom det saknas papperskorgar eller att det är långt mellan dem är risken större att det slängs både skräp och hundbajspåsar på marken, istället för i en papperskorg.

På vissa platser kan det konstateras att buskage och träd står nära gång- och cykelvägen vilket kan tänkas öka otrygghetskänslan. Dels gör växtligheten intill vägbanan att det helt enkelt blir mörkare, men också otryggt genom att personer kan tänkas gömma sig intill vägbanan utan att upptäckas. Det är oftast ovissheten som skapar otrygghetskänslor hos människor. T.ex. om man inte ser vad som finns i buskaget runt cykelvägen ökar otryggheten.

När det gäller resultatet ifrån webbenkäten kan man konstatera att endast 49 personer har slutfört enkäten, detta trots att enkäten legat ute i över två månader. 81 stycken olika markeringar/synpunkter dokumenterades i enkäten.

Efter att ha sammanställt resultatet ifrån svaren i enkäten kunde det konstateras att de markerade platserna i kommunen är väldigt utspridda. För att enklare kunna behandla och fokusera på de områden som hade flest synpunkter/markeringar delades Tyresökartan upp i fyra kartområden, där framgår utpekade markeringar, varför man valt att markera och i många fall finns kommentarer till varje markering. De fyra olika kartområdena är Lindalen/Hanviken, Trollbäcken, Tyresö centrum och Tyresövägen (Petterboda och Fårdala).

I tabellen på sidan förevisas de olika kartområdena, vilka olika svarsalternativ man kunnat välja mellan samt antal synpunkter inom varje område samt antal på de olika markeringsalternativen.

Resultat webbenkät trygghetsinventering

Alternativ för markering	Område Lindalen och Hanviken	Område Trollbäcken	Område centrum	Område Tyresövägen, Petterboda och Fårdala	Antal synpunkter för varje svarsalternativ	
Dålig belysning			2	6	5	13
Dålig vägbana	1			2		3
Farlig korsning	3	1		2	3	9
Farligt hinder	1				1	1
Hög eller skarp kantsten						
Höga hastigheter	1	5				6
Omgivning känns otrygg				3	5	8
Omgivning upplevs som osäker			1	3		4
Skymd sikt						
Övrigt	4	3		6	4	17
Antal synpunkter inom varje område:	10	12		22	18	

Sammanfattning av synpunkter ifrån webbenkäten indelning fyra kartområden

Området Lindalen och Hanviken

Här kan det konstateras att den vanligaste synpunkten är att man tycker att bilister kör i för höga hastigheter i området. Detta framgår genom att titta på de kommentarer som angetts i webbenkäten, men även genom andra ”vardagliga” synpunkter ifrån kommunmedborgare. Detta grundar sig troligen i att den vårdslösa körningen som tidigare bedrivits uppe i Skrubba industriområde har flyttat till andra delar av kommunen. Numera är det vanligt att den vårdslösa körningen bedrivs i området kring Lindalen och Hanviken istället. Exempel på platser där det körs vårdslöst är Linblomsvägen och Lindalsvägen, parkeringarna vid Lidl och Byggma där vårdslös körning pågår ofta. Gällande parkeringarna till Lidl och Byggma förs en muntlig dialog med ägarna för att försöka få till en begränsning av allmänhet att använda dessa vid icke öppettider. Marken till de aktuella parkeringarna är privatägda, därför kan kommunen inte själva begränsa tillgängligheten till dessa. I webbenkäten har man markerat flera platser som har farliga korsningar. Dessa är belägna längs med Bollmoravägen, som gränsar till Bollmora industriområde. En stor trafikfara i dessa korsningar grundar sig i att bilisters och cyklisters vägar möts i korsningarna. Det beror många gånger på att bilister inte lämnar väjningsplikt åt cyklister på cykelbanan. Detta bottnar troligen i också att bilister helt enkelt glömmet, struntar i cyklister som cyklar på cykelbanan längs med Bollmoravägen. Då cykelbanan inte är upphöjd har i nuläget inte cyklister företräde framför bilar. För att lösa detta problem, öka trafiksäkerheten och samtidigt underlätta och gynna cyklister föreslås det att cykelbanan höjs upp i korsningarna, vilket hör ihop med att bilister ska lämna väjningsplikt mot cyklister som passerar korsningarna. Eventuellt behöver man se över om fler hastighetssänkningsåtgärder kan vara aktuella i området Lindalen och Hanviken, samt hastighetsdämpande åtgärder som, farthinder eller avsmalning av väg.

Det kan också konstateras att synpunkterna ifrån detta område handlar om, vägens kvalitet på någon enstaka cykelbana, en ”farlig” bom samt att skyltningen

för cyklister behöver ses över. Gällande skyltningen på cykelbanor grundar sig detta i att det är dåligt skyltat på cykelbanan ifrån Ältahållet in mot Tyresö. Tydligare skyltning för cyklister föreslås och gärna med avståndsmarkeringar.

Området Trollbäcken

Denna vanligaste synpunkten ifrån detta område handlar även här om höga hastigheter på bilar och om osäkra skolvägar. Flera uppgiftslämnare menar att trafiksituationen vid Kumla skola är mycket trafikfarlig. De hastighetsbegränsande åtgärder som är vidtagna räcker inte till. Här menar man att bilister kör alldeles för fort i närheten av skolan, mopeder som kör för fort och dessutom kör på gång- och cykelvägarna.

En annan synpunkt handlar om trafiksituationen vid gångfartsområdet vid Alléplan/Trollbäckens centrum. Här menar man att alla kör för fort.

Ytterligare synpunkter handlar om att mopeder framförs i mycket höga hastigheter på gång- och cykelvägarna i området Trollbäcken.

Synpunkter som även förekommer är att man önskar tydligare skyltning av 30 km/h sträcka och tydligare skyltning då högerregel gäller.

Förslag på åtgärder att se över trafiksituationen vid Kumla skola. Kan ytterligare hastighetsbegränsande åtgärder genomföras. Att komma åt mopedproblematiken, mopeder som kör på gångvägar i höga hastigheter är mycket svårt.

Att bygga bort detta problem anses som väldigt svårt. I stort handlar det om på lång sikt till att försöka förändra ungdomars attityd till att följa trafikregler. Senast i år genomfördes en informationskampanj riktad till föräldrar som har barn som fyller 15 år 2018. Här informerades föräldrarna om de viktigaste reglerna kring mopedkörning, och bland annat om det generella förbudet mot att framföra mopeder på gång- och cykelvägar i Tyresö.

Olika sorters av informationskampanjer med jämna mellanrum kan vara ett alternativ för att fler människor ska påminnas om vilka regler som gäller.

Ett annat förslag på hastighetsdämpande åtgärder kan vara att placera ut skyltar på olika ställen där hastigheten visas för trafikanten.

Man kan också göra en bedömning om vilka trafikanter som ska vara behöriga att passera gångfartsområdet vid Trollbäckens centrum.

Området kring Tyresö centrum

Den vanligaste synpunkten gällande området kring Tyresö centrum och närliggande område handlar om dålig belysning och om att omgivningen känns otrygg. Dels upplever man mörker på vissa sträckor men man upplever också det otryggt då ungdomsgäng uppehåller sig på vissa platser. Att ungdomsgäng befinner sig på platser behöver generellt inte betyda att platsen är mer otrygg och osäker. Men det är vanligt att andra personer upplever platsen som mer otrygg. Det som krävs för att motverka känslan av otrygghet är att platserna borde bli mer attraktiva för vuxna också. Det absolut bästa för en plats generella trygghetskänsla är att platsen befolkas av så många olika personer så möjligt. En mix av män och kvinnor, ungdomar, gamla som unga är den bästa blandningen av människor för att motverka otrygghet.

En sammanfattning av trygghetslösningar kopplade till detta område är att se över belysningar, identifiera om det krävs fler övergångsställen, bredda trottoarer och eventuellt cykelvägar, göra området mer attraktivt för vuxna och trafiksäkra gång- cykelvägarna.

Området kring Tyresövägen, Petterboda och Fårdala

De vanligaste synpunkterna ifrån detta område handlar om känslan av otrygghet på vissa platser och om mörker på flera sträckor. Framförallt handlar det om områdena kring/bakom Petterboda industriområde och om området kring Tyresös ridskola. Den vanligaste synpunkten man har är att belysningen är bristfällig och omgivningen känns otrygg på gång- och cykelvägarna i områdena.

Troligtvis hör synpunkterna ihop med varandra. Om det är mörkt på platserna upplever man en högre grad av otrygghet.

En riktig översyn av belysningen på gång- och cykelvägarna i områdena föreslås. Troligen behöver belysningen på gång- och cykelvägarna förbättras på flera platser. Eventuellt behöver buskage och träd beskäras i närheten av gång- och cykelvägarna. Övriga synpunkter som framkommer på området är att eventuellt fler gång- och cykelöverfarter behöver byggas.